

Бокатуєва В. В., Легка М. О.

ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України» (м. Харків)

Вікові та гендерні особливості симптоматичної судинної епілепсії в різні періоди ішемічного інсульту

Епілепсія (за визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я) — хронічне захворювання головного мозку, що характеризується повторними нападами, які виникають внаслідок надмірних нейронних розрядів та супроводжуються різноманітними клінічними та параклінічними симптомами.

На епілепсію страждає близько 50 млн осіб у всьому світі, це одне з найпоширеніших захворювань нервової системи та третя за частотою після деменції та судинної патології головного мозку (зокрема інсультів) неврологічна проблема у осіб старшого віку (Мушегян М. М., Литовченко Т. А., 2019).

Останніми роками в усіх розвинених країнах відзначається суттєве зростання епілепсії у дорослих (епілепсія з пізнім дебютом), що пов'язано з наявною тенденцією до старіння населення. У цієї групі пацієнтів первинна захворюваність на епілепсію у 2,5—3 рази вища, ніж в інших вікових групах, включно з дітьми та молодими дорослими (Johnson E. L., Krauss G. L., Lee A. K. et al., 2018). Це пов'язано і з тим, що ця група хворих має більше факторів ризику епілептичних нападів порівняно з іншими віковими групами через супутню церебральну та соматичну патологію.

У практиці невролога цереброваскулярні розлади, як-от гострі порушення мозкового кровообігу, зокрема ішемічні інсульти (ІІ) та їхні наслідки, є найпоширенішим патологічним станом. Добре відомо про таке ускладнення інсульту — подальший розвиток епілепсії. Згідно з Міжнародною класифікацією епілепсії (1989 р.), постінсультна епілепсія належить до симптоматичної фокальної епілепсії і далі поділяється на форми, клінічні прояви яких пов'язані з певною часткою або структурою головного мозку. Ці два захворювання є у міцному причинно-наслідковому зв'язку: не тільки інсульт може стати етіологічним фактором епілепсії, але й виникнення перших епілептичних нападів у похилому віці втричі підвищує ризик подальшого інсульту (Emsley H. C. A., Parkes L. M., 2020), і ці коморбідні хвороби надалі обтяжують перебіг одна одної.

Метою цієї роботи є вивчення гендерних та вікових особливостей виникнення епілептичних нападів у різних періодах ішемічного інсульту.

Матеріали та методи. У дослідження залучено 28 пацієнтів, які пройшли курс лікування у відділенні судинної патології головного мозку та реабілітації ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України» у період з 2020 до 2022 року. З них

14 — чоловіки та 14 — жінки. Мінімальний вік пацієнтів — 52 роки, максимальний — 83 роки, середній вік — 69 років. Відповідно до класифікації ВООЗ (2022 р.), пацієнтів середнього віку (45—59 років) було 4 особи, з яких усі — чоловіки. У групі пацієнтів похилого віку (60—74 роки) — найбільша кількість хворих — 20 осіб, з них 10 чоловіків та 10 жінок, у групі старечого віку (75—90 років) було 4 пацієнти, усі 4 — жінки.

Результати. У 14 осіб епілептичні напади виникли протягом першого року після перенесеного ІІ у групі 60—74 роки — у 8 чоловіків та 4 жінок. У віковій групі 75—90 років у жінок, а також у чоловіків у віковій групі 45—59 років епілептичних нападів протягом одного року після перенесеного ІІ не відзначалося.

Протягом другого року епілептичні напади виникли у чоловіків віком 60—74 роки у 4 випадках, у жінок різних вікових категорій у цей проміжок часу епілептичних нападів не відзначалося. Протягом третього року після перенесеного ІІ виникнення епілептичних нападів відзначалося у 4 чоловіків віком 60—74 роки.

Протягом п'ятого року після перенесеного ІІ виникнення епілептичних нападів відзначались у двох чоловіків віком 60—74 роки, у жінок різних вікових категорій у цей проміжок часу епілептичних нападів не відзначалося.

Через сім років після перенесеного ІІ епілептичні напади виникли лише у 2 жінок віком 75—90 років.

Проте, найбільша частота виникнення епілептичних нападів відзначалася протягом першого року після перенесеного ІІ в осіб похилого віку, відповідно 40 % чоловіків та 20 % жінок.

Протягом 1, 2, 3, 5, 7 років після перенесеного ІІ у чоловіків середнього віку, протягом сьомого року після перенесеного ІІ у чоловіків похилого віку епілептичних нападів не відзначалося. Не відзначалося епілептичних нападів так само у жінок старечого віку протягом 1, 2, 3, 5 років після перенесеного ІІ, у жінок похилого віку через 2, 3, 5, 7 років після перенесеного ішемічного інсульту.

Висновок. Отже, можна зробити висновок, що найбільш «небезпечним» щодо виникнення епілептичних нападів є перший рік після перенесеного ІІ, незалежно від гендерних особливостей, у хворих похилого віку. У віддаленому періоді перенесеного ішемічного інсульту частота виникнення епілептичних нападів знижується, проте вона залишається високою в групі чоловіків похилого віку.